

Prva šola.

(Slike iz otroškega življenja.)

IV.

Nebesa.

ihec ni mogel pozabiti Nežike. Vedno je izpraševal babico, kam so jo dejali in če jo bo on še kdaj videl. Ni mu šlo v glavo, da bi bila Nežika zdaj v zemlji zakopana in da se nikdar več ne vrne.

„Vidiš, Mihec ljubi, Nežikina dušica je zdaj pri Bogu, samó njeno truplo so zagrebli v zemljo,“ takó ga je podučevala babica. „Nežiki se zdaj dobro godi v nebesih. Zdaj ni nič več bolna in tudi ne joka več, ampak vedno je vesela. In z angeljci se igra in Boga prosi zate, da bi tudi tebe jedenkrat vzel k sebi v svitla nebesa!“

„Ali so nebesa daleč?“ vpraša Mihec.

„Poglej, nebesa so tukaj gori nad nami,“ pokaže mu babica, a mi jih ne vidimo. Kadar boš pa umrl, odprl ti jih bode sveti Peter, ako bodeš priden!“

Mihec gleda neprenehoma k nebu ter napanja na vso moč oči, morda se mu vendar pokažejo nebesa. Oj, kako rad bi on šel v nebesa; če bi le ne bilo tako daleč! Kakor bi trenil, zaiskré se mu oči, misel mu šine v glavo, smehljaj se mu zaziblje okolo ustnic. Nepremično zrè tjà v daljavo.

„Babica, babica,“ reče Mihec v jednej sapi. „poglejte tjà, kjer so tiste visoke goré! Vidite, tam se nebo dotika tal, tam mora biti tako blizu v nebesa, da bi tudi jaz dosegel. Jaz pa pojdem tjà in potrkam na nebesa in milo poprosim sv. Petra, naj mi odpre nebeška vrata. Izvestno me bode uslišal. In potem bodem pri Bogu in pri angeljeih in pri Nežiki. Oj, to bode veselje!“

„Oj, Mihec, do ónih gorá je predaleč, da bi ti mogel priti tjà. In kaj bi rekla mati, če bi še tebe izgubila, ko Nežike nima več! Potem bi od žalosti umrla,“ reče babica.

Mihec se stori bridko in debele solzé mu zalijó oči in mu tekó po evetočem lici, ko izprevidi, da se njegova želja ne more izpolniti. Oj, ko bi bil velik! Nebesa mu ne gredó iz glave.

Zvečer je zopet gledal k nebu. Vse polno zvezd je migljalo po nebu. Mihec je od nekdanj rad gledal lučice. „Kako lepo mora biti v nebesih, ko je toliko tako lepih lučic gori!“ misli sam v sebi. Zdi se mu, kakor bi te zvezdice šle proti njemu ter ga vabile k sebi, govoreč mu: „Pridi góri k nam. Mihec, tukaj je mnogo lepše, nego domá. Tukaj so nebesa! Nežika je tudi pri nas!“

Vso noč bi bil Mihec rad gledal zvezdice in se z njimi pogovarjal. A babica ga pelje v hišo — spat.

Zatisne oči. Nebesa in zvezdice mu ne gredó iz spomina. Zvezde zopet oživé pred njegovimi očmi. Vse polno jih je, vse miglja v najlepših barvah. Mihec ni še nikoli trgal tako lepih cvetic, kakeršne so te zvezdice. In glej čuda — Mihec

gleda in gleda in komaj verojame svojim očém — zvezdice imajo obrazke, roke, noge, peroti. Zvezdice so postale angeljci in Nežika je mej njimi, ravno taka, kakor drugi. In angeljci tako neizrečeno lepo pojó. Doli k Mihcu se spuščajo, vedno niže in niže, so vže tù in Mihca vzmó s seboj — v nebesa . . .

Mihce spi. Sanja se mu o nebesih. Sladke sanje . . .

V.

Prvič pri sv. maši.

„Tinček, Tinček, meni pa je mati óni dan, ko so bili možje odnesli Nežiko, obljubila, da pojdem kmalu k sv. maši in bodem videl cerkev in Nežiko,“ pripoveduje Mihce nekega dné sosedovemu Tončku.

„O, saj pojdem tudi jaz,“ reče Tinček. „Prosil bodem mater, da mi kupi nove hlače in srajco in rokavnik, pa pojdem!“

Tinček se je prehitro hvalil. Krojač je napravil samó Mihcu praznično obleko, Tinčku pa ne.

V nedeljo zjutraj pride Tinček gledat Gorjanovega Mihca. Ves je bil izpremenen. Kakor bi ga bil vzel iz škatljice, tak je bil danes naš Mihce. Novo zlikano srajco ima, nove hlače platnice, nov telovnik, kaj bi rekel — vse novo! In kako čisto je danes Mihce umit! Drugekrati je morala mati vselej Mihcu zapretiti, da se mu bode repa zarasla v ušesih in za ušesi, če se ne bode dal umiti. Danes pa tega ni bilo treba. Mihce je potrpežljivo pustil, da ga je mati umila, kakor je sama hotela. Potem pa ga je še počesala in omuzala. Babica je rekla, da Mihce še nikoli ni bil tako brdák, kakor danes. In kako možko se drži! Tinčka komaj pogleda. Drži se po konci, kakor bi imel kol v hrbtu. Zdaj pa zdaj mu uidejo oči nehoté doli po obleki, da bi videl, kako mu stoji, in večkrat se mu tudi glava zasúče, da bi videl, kakšen je od zadej. Ustnice pa mu lezejo neprenehoma vsak-sebi — na sméh. Kar samó se mu je smijalo!

Čas je bilo iti. Mihce steče skozi vrata in gré pred vsemi drugimi. A mati ga pokliče nazaj, ter mu dá še vse polno naukov, kako se mora vésti in kako moliti, da ga bode Bog imel rad.

Kjer Mihce doteče kakega človeka, reče mu: „Jaz pa grem k sv. maši!“ Nekdo mu je dejal: „Saj ne bodeš mogel nazaj, ker je tako daleč in ti si še tako majhen, kakor zapétnik. Izvestno te bode morala mati v košu nazaj nesti!“ A Mihce se odreže: „Tebe bodo nesli v košu, tebe! Jaz pa lahko sam letim, da me še ti ne dotečeš!“ Reksi, steče Mihce zopet naprej po poti, potem pa zopet počaka mater.

Mej potjo premišljuje Mihce, kakšna je cerkev. On še ni nikoli nobene videl. Pravili so mu domá, da je v cerkvi vse polno svetnikov, da je zeló lepó, vse zlato in srebrno, vse v lučicah, kakor v nebesih . . . Mihce misli in misli, ali nikakor mu neče v glavo in neče, kakšna da je cerkev.

Pridejo iz gozda na plano. Cerkev se pokaže. Mihce se kar ustavi in ostrmi, ko vidi tako veliko hišo.

„Kaj pa je tisto, ki je tako visoko?“ vpraša Mihce mater. Mati mu razloži, da je to cerkveni stolp, kjer so obešeni zvonovi. Zdaj zapojó. Mihce ni še nikoli slišal tako lepe godbe. Kar od veselja bi poskakoval, če bi se ne sramoval ljudi.

Pridejo k cerkvi. Mihec zré le na zvonik in opazuje zvonove, ki tako lepó pojó. Zagleda jabolko vrhu zvonika. Zlato je, in sveti se, kakor solnce. Kdo je neki nesel to jabolko gori na vrh, misli si. Tudi on bi rad splezal gori na tisto jabolko in gledal bi na okolo. Vse ga veseli, vse mu je novo.

Tako je zamaknen v cerkev, da ga mora mati kar s silo vleči v cerkev. Mihec je notri. Mati mu naredi križ na čelo, a Mihec ima vže po vsej cerkvi oči.

Vse je v lučicah, vse se bleští, da Mihcu kar oči jemlje. Sam ne vé, kaj bi najpred gledal. Če bi imel Mihec sto oči, bilo bi jih še premalo. Mati mu dá molek v roke, a kaj Mihcu zdaj molek mari, spusti ga na tla in mati ga mora pobrati. Srečno pripelje ali pripehá mati Mihca do klopi, ter ga spravi vá-njo. A Mihec neče sestí. Vspnè se, kolikor more, po konci, da bi boljše videl. Z očmi pride do sv. Petra, ki je bil izsekan iz belega mramora.

„Mati, mati, kdo pa je tisti mlinar, ki ima tako velike ključe v rokah,“ oglasi se Mihec skoraj na glas. Mati mu hitro pritisne roko na usta, rekoč: „Tiho bodi, tiho, ali ne veš, da se v cerkvi ne sme govoriti?“ Potem pa mu prišepne: „To ni mlinar, to je le sveti Peter, ki nebesa odpira s ključi. Le lepo moli, pa jih bo tudi tebi odprl.“

Mihec pregleduje zdaj od vseh strani sv. Petra, kakšen je. Vsako gubo vidi na njegovem lici. Opazuje ga, če je kaj hud, če se kaj jezno drži, ali če je prijazen. Premišljuje, ali bi hotel njemu odpreti nebesa, če bi ga prav lepo poprosil. Spomni se Nežike. Tedaj to je tisti sv. Peter, ki je odprl Nežiki nebeška vrata. Oj, če bi jih hotel odpreti tudi meni,“ misli si Mihec in začne sam v sebi premišljevatí, kako bi prosil sv. Petra, da bi ga vzel v nebesa. Začel je moliti.

Maša se prične. Orglje zapojó, in pevci in pekinje se oglasé. Mihec si je kar ušesa mašil in poskušal, kako se slíši, če zatisne samó jedno uho, ali pa, če zatisne obé ter ju zopet odmaši — tako lepo se mu je zdelo. Mati ga opomni, naj moli. Mihec začne zopet moliti, a ne gre mu dolgo, oči ga zopet zapeljejo. Zdaj zagleda smijočega se angelja ter si misli: taka mora biti Nežika, zdaj zopet Boga Očeta z veliko kroglo v roci. Po maši pa Mihec zopet ni vedel, kaj bi mater najpred vprašal.

„Mati, ali v nebesih tudi tako lepo godejo, kakor v cerkvi?“ izpregovori Mihec vže na cerkvenem pragu.

„Ne bodi neumen, ne bodi,“ reče mati; Mihec pa si misli, kako lepó mora biti Nežiki.

„Kam pa so nesli možje Nežiko?“ hoče zopet vedeti radovedni Mihec.

Mati pelje Mihca na Nežikin grob ter mu pokaže: „Tukaj notri so jo zagrebli.“

„Zakaj je pa Nežika umrla? Saj je bila pridna in smo jo tako radi imeli,“ pravi Mihec.

„Zato, ker jo je Bog rad imel, pa jo je vzel k sebi med angelje,“ odgovori mati.

„Ali ni več Nežike tukaj notri, kamor so jo zagrebli možje?“ vpraša Mihec in kaže s prstkom na rumen kupček prsti, na katerem je bil vsajen lesen križec.

„Kolikokrat naj ti še povem, da je Nežika zdaj v nebesih. Tukaj notri je samo njeno telo. Na sodnji dan bo pa tudi telo vstalo iz groba in ti boš zopet videl Nežiko,“ reče mati.

Mihec se spomni, da mu je to vže babica pripovedovala. Vender mu je tako nekako čudno pri srci.

„Jelite, mati, da jaz še ne bom umrl,“ zajecljá Mihec, da se je komaj slišalo.

„To, dete moje, vé le Bog sam, le priden bodi in Boga se boj, in prideš k Bogu, kadar pojdeš s tega svetá.“

Domóv gredé pa Mihec nič več tako hitro ne hodi. Vedno ječi: „Počakajte, počakajte,“ in toži neprenehoma, da ga črevelj kreše, da je lačen, žejen in Bog si ga vedi, kaj še vse.

Mihec ni nikoli pozabil, kako je bilo, ko je bil prvič pri sv. maši in ko je videl prvič cerkev.

VI.

Čebele.

Mihec je bil sicer dober otrok, a vender je bil malo presiten, kakor je večkrat dejal oče. Vse kote je hotel iztakniti in vtikal se je v vsako stvar.

Pri sosedu so imeli čebele. Nekoč pride k čebelnjaku, ko je ravno najbolje pripekalo solnce. Mihec gleda in gleda, kako letajo čebele iz panja v panj. Nerazumljivo mu je, od kod pride toliko čebel. Rad bi vedel, koliko jih je v enem panji, a kako to zvedeti? Vže jo ima! Poišče si tenko šibico ter pobezá ž njo v panj, misleč si, da bodo čebele prišle gledat, kdo jih kliče. Res so prišle gledat, a Mihec ni imel časa premišljati, koliko jih je. Kakor toča vsujejo se mu v lasé, ter ga pikajo, da Mihec misli, zdaj in zdaj bode po njem. Vpije na vse grlo, maha z rokama, a čebel je bilo vedno več. Na dečkov krik pridejo sosedovi ter vidijo, koliko čebel je okolo Mihca. Stari oče sosed pa je takój pogodil, kaj mu je storiti, da bi dečku pomagal. Pelje kričéčega Mihca, ki je bil ves opikan, h koritu ter mu izlije, meni nič tebi nič, poln škafo vode preko glave. Takó mu izpere iz las in obraza žela in čebele, katerih je bilo še vse polno v laséh.

„Otrok bi bil še umrl,“ reče potem, „če bi mu ne bil jaz pomagal. Saj je imel toliko žel v laséh, da je bilo vse belo. Voda pa jih je odnesla in izprala strup.“

Mihec je seveda mislil, da mu je prišla zadnja ura. V jedno mer je kričal, da je bil vže ves hripav. Začelo je tudi otekati, kjer ga je kaka čebela pičila, a le malo, ker mu je stari sosed pritiskal mokro prst na pičena mesta in ga še vedno zmival z vodo. Potem ga pa zadene na rami in nese domóv. Lehko si mislite, kako so se prestrašili domá, ko so zagledali Mihca vsega objokanega in oteklega. Stari sosed pové, kaj se je dečku zgodilo. Mihčev oče pa reče: „Prav mu je! Vedel bode drugič, kaj se pravi: povesod imeti svoj nos! Saj to niso božje reči, kako je ta otrok siten. Nekaj mora iztakniti. Prileže se mu!“

Mihca so deli v posteljo. Otekel je bil po vsej glavi, celó na ustnicah, ker ga je bila jedna čebela prav na ustnico pičila. Še jedel je težkó. Videl pa tudi skoraj nič ni, takó je bil zalit okolo oči. Ali otók je kmalu izplaknil in Mihec je zopet vstal.

„Pa pojdi še dražít čebele, opikale te bodo takó, da umreš,“ reče mu oče.

A Mihec je storil sam v sebi trden sklep, da ne bode nikdar več dražil čebel.

Babica je Mihcu dala še drugih nankov. Rekla je: „Mihec, čebele dražiti je greh! Vsaka čebela, ki te je pičila, morala je potem umreti. Poglej, te čebele si vse ti pomoril, ko si je dražil. Bog je ustvaril vse živali, takó tudi čebele. Zato se pa Bogu zameriš, ako mučiš živali, ker on skrbi za nje. Čebele pa ima Bog še posebno rad, ker delajo vosek, iz katerega so sveče, ki v cerkvi goré Bogu na čast. Zato tudi pravijo, da čebele umirajo, druge živali pa erkajo.“

Ali ni bilo za Mihea dobro, da so ga bile čebele opikale?

VII.

B o j.

Mihec in Tinček sta se zeló rada imela. A Mihea niso več pustili k sosedovim, odkar so ga bile čebele opikale. Zdaj je hodil Tinček k Gorjanovemu Mihcu.

Nekoč pripoveduje Tinček Mihcu, kako mu je bilo všeč pri sv. maši; v tem so bili namreč tudi Tinčka vže peljali v cerkev. Kar se zmislí Mihec, da bi sezidala cerkev, ravno tako, kakor je óna, v katerej sta bila pri sv. maši. Takój se lotita dela. Zidata jo iz višnjave ilovice. Precej visoka je vže. Ali Tinček je preveč neučakan in hoče takój poskusiti, kako bi bilo, če bi on šel v to cerkev. Ne pomišlja se dolgo. Stopi naravnost vanjo, a premajhena je. Tinček je vso z nogama pohodil. Mihec jezno sune Tinčka z nogo, rekoč: „Zdaj boš pa ti novo sezidal, tepec neumni!“ Tinček sune Mihea nazaj, skočita si v lasé in boj je pričét. Tinček je močnejši od Mihea. Ko Tinček dobi Mihea pód-se in ko si ta ne more nič več pomagati, pljune v jezi Tinčku v obraz in steče, kar so ga noge nesle. V tem se dere na ves glas. Tinček pa upije za Miheem: „Le počakaj, Mihec, te bodem vže zatožil materi, da si mi pljunil v obraz!“

Kar stopi babica z resnim licem izza košatega jesena te prepreči Mihcu pot.

„Le čakaj, ti grdin, ti! Bodeš vže na sodnji dan mačjo kri lizal, ker pljuješ v obraz, kakor židje! Fej te bodi, Mihee!“ reče babica. „Kaj sta pa imela s Tinčkom skupaj?“ vpraša ga.

„Tinček mi je podrl cerkev.“ pravi Mihec.

„Le tiho bodi, sem vže vse slišala! Saj je ni mislil podreti. Tinčka moraš prositi za odpuščenje, potlej sva zopet prijatelja, poprej pa ne!“

Babica pelje Mihea za roko v hišo in mu pokaže svetó razpelo (bridko martro) v kotu.

„Poglej Mihec, ti si ravno tak, kakor židje, ki so Bogu v obraz pljevali in ga potem še celó na križ pribili. Zato so pa tudi vsi šli v pekel in na sodnji dan bodo lizali mačjo kri. Tudi ti si Bogu v obraz pljuval, ko si pljunil v Tinčka. Poglej Boga na križi, kako je žalosten, ker si ti tako hudoben! Ali boš še kdaj kaj takega storil?“ vpraša babica Mihea.

„Nikoli več ne!“ pravi Mihec z jokajočim glasom.

„Oni dan si dejal, da bodeš tako priden, da bode tvoj angelj váruh vedno vesel,“ reče babica dalje, „pa si vender takó hudoben, da se mora angelj od tebe obračati in solzé točiti.“ — Mihec se zeló kesá, da je bil tako hudoben.

V hišo stopita oče in mati. Babica pové vse, kar se je bilo zgodilo. Oče pošljejo takoj po Tinčka. Tinček pride, Mihec pa ga mora prositi odpuščenja, rekoč: „Tinček, nič ne bodi hud, saj te imam rad!“ In Tinček je odgovoril:

„O, saj nisem!“ Potlej je oče še oba poučil, da morata ljubiti drug drugega, če hočeta, da ju bode tudi Bog ljubil in vzel v nebesa.

Mihec je prosil tudi Boga na križi odpuščenja, ker ga je razžalil. Za južino pa je imel zopet sam kruh za to, da je pomnil, kdaj se je pregrešil. Še le popoldne dala mu je mati tudi nekaj druge južine, ker je lepo prosil in obetal, da bode odslej vedno poslušen in priden.

S Tinčkom se nista nikoli več stepla.

(Dalje prihodnjič.)

Starec in mladeneč.

(Indijanska pripovedka iz severne Amerike.)

Samoten starec je bival v koči na bregu zamrznene reke. Vže je zima slovó jemala in ogenj na starčevem ognjišču je pojemał. Bil je starec ubog in zapuščen. Lasje so mu osiveli, udje so se mu tresli. Dan za dnevom je minoval, a on ni slišal drugega, ko tulečo burjo, ni videl drugega, ko na novo padajoči sneg.

Nekega dné, ko mu je ogenj vže skoro ugasnil, približa se koči zal mladeneč. Lice se mu je rudečilo samega zdravja, bistro oko se mu je svetilo, a okolo usten se mu je zibal sladek smehljaj. Hoja mu je bila lahka in hitra. Okolo čela se mu je vil venček lepo dehtečih cvetic in v roki je držal vejico.

— „Oj sine moj!“ deje mu starec, „kako sem te vesel. Stopi v kočo in pripoveduj mi, kaj si videl v raznih zemljah. To noč bodiva skupaj. Tudi jaz ti povem, kaj delam in kaj premorem. Drug drugemu bodeva pripovedovala in tako nama noč hitreje mine.“

— „Glej, jaz samo dahnem,“ reče starec, „in reka se ustavi. Voda zledení in postane trda kakor kamen.“

— „In če jaz dahnem,“ odgovori mu mladeneč, — „cvetje po ravninah poganja.“

— „Stresem s svojimi lasmi,“ nadaljuje starec, — „in sneg pokrije zemljo. Kadar govorim, pada listje z dreves, moj dih ga vrti in vzdiguje v zrak. Ptičice spusté se niz reke in odleté v daljne zemlje; zverí se skrivajo pred mojim dihom in zemlja otrdi kakor kamen.“

— „Stresem s svojimi lehkimi kodri,“ odgovori mladeneč, — „in gorak, miren dežek ovlažuje zemljo. Cvetice vzdigujejo radostno svoje glavice, kakor otročiček svoje oči. Moj glas kliče ptičice nazaj. Moj dih odtaplja zamrznene reke; koder koli potujem jaz, vse poje, vse raja.“

Prikazalo se je solnce; mirno in gorko je razlilo svoje žarke po pokrajini in starčev jezik je onemogel. Taščica in grlica ste začeli žvrgoleti in golčati vrhu starčeve kolibe. Pred vrati je začel žuboreti potoček, a vzpomladni veterček je raznašal vonjavo cvetočih cvetic.

Ko se je pokazala jutranja zárija, spoznal je mladeneč svojega gospodarja. Pogledavši v nebo, zagledal je pred seboj lice Peboanovo (zime), bistrí potočki vrelí so iz njegovih oči. Čim bolj se je solnce vzdigovalo na nebu, tem manjši je bil gospodar mladeničev in kmalu izginil popolnoma. Na njegove kočé mestu ni ostalo drugega, nego mala cvetica z bledočrnim venčkom (okrajkom), ki je vzrasla ondú kot prva cvetica na severu.

(Iz češkega prevel J. Barle.)